

ВІДГУК

доктора юридичних наук, професора,
заслуженого працівника освіти України Дубинського Олега Юрійовича
на дисертацію Тимчишин Катерини Василівни на тему «Адміністративно-
правові засади забезпечення біологічної та екологічної безпеки: досвід
України та країн ЄС» на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних
наук за спеціальністю 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове
право; інформаційне право»

Актуальність дослідження теми «Адміністративно-правові засади забезпечення біологічної та екологічної безпеки: досвід України та країн ЄС» зумовлена насамперед її вагомим теоретичним значенням для розвитку доктрини адміністративного права. У сучасних умовах трансформації публічного управління та розширення предмета адміністративно-правового регулювання питання біологічної та екологічної безпеки виходять за межі вузькоспеціалізованих галузевих досліджень і потребують комплексного наукового осмислення. Формування цілісної концепції адміністративно-правового забезпечення безпеки у сфері охорони довкілля та біологічного захисту сприяє уточненню категоріального апарату, систематизації принципів публічного адміністрування, визначенню меж дискреційних повноважень органів виконавчої влади та удосконаленню механізмів адміністративно-правового впливу. Дослідження досвіду України та держав – членів Європейського Союзу дозволяє розширити наукові підходи до розуміння адміністративно-правових інструментів превенції, реагування та контролю у сфері безпеки, а також інтегрувати кращі європейські практики у вітчизняну правову доктрину.

Практична значущість зазначеної теми полягає у необхідності вдосконалення правозастосовчої діяльності органів публічної адміністрації, відповідальних за реалізацію державної політики у сфері біологічної та екологічної безпеки. З огляду на зростання кількості надзвичайних ситуацій

природного та техногенного характеру, поширення інфекційних захворювань, ризику біотероризму, деградацію екосистем та кліматичні зміни, ефективність адміністративно-правових механізмів набуває вирішального значення. Наукове опрацювання цієї проблематики сприяє вдосконаленню процедур державного контролю та нагляду, підвищенню якості нормативно-правових актів, посиленню координації між органами влади різних рівнів, а також забезпеченню балансу між публічними інтересами та правами людини. Результати дослідження можуть бути використані при розробці стратегічних документів, підготовці управлінських рішень і підвищенні професійної компетентності посадових осіб.

Особливої актуальності тема набуває в контексті євроінтеграційних процесів України та необхідності гармонізації національного законодавства із правом Європейського Союзу. Виконання міжнародних зобов'язань, імплементація директив і регламентів ЄС у сфері охорони довкілля, біобезпеки, санітарного та фітосанітарного контролю вимагають ґрунтовного наукового аналізу адміністративно-правових механізмів адаптації. Порівняльне дослідження дозволяє виявити інституційні та процедурні відмінності, оцінити ефективність європейських моделей регулювання та визначити напрями їх адаптації до українських реалій з урахуванням принципів верховенства права, прозорості, підзвітності та субсидіарності.

Таким чином, дослідження адміністративно-правових засад забезпечення біологічної та екологічної безпеки є актуальним як з позицій розвитку наукової теорії адміністративного права, так і з огляду на практичні потреби державного управління та стратегічний курс України на інтеграцію до європейського правового простору. Комплексний аналіз національного та європейського досвіду створює підґрунтя для формування ефективної, системної та узгодженої моделі адміністративно-правового забезпечення безпеки, що відповідає сучасним викликам і забезпечує належний рівень захисту публічних інтересів та прав людини.

Враховуючи вищезазначене, є підстави стверджувати, що дисертація К.В. Тимчишин присвячена актуальній для сучасної юридичної науки та практики тематиці та виконана у межах спеціальності 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право».

Дисертація має логічну будову та містить всі необхідні структурні елементи. У процесі дослідження К.В. Тимчишин опрацьовано значний масив нормативних та літературних джерел, наукової періодики, що дозволило сформулювати обґрунтовані та взаємопов'язані висновки.

Позитивно оцінюється наукова новизна дисертації, яка є першим комплексним дослідженням, присвяченим порівняльному адміністративно-правовому аналізу законодавства країн ЄС та України щодо правового регулювання забезпечення біологічної та екологічної безпеки з метою виокремлення позитивного досвіду у цій сфері суспільних відносин та визначення доцільності його імплементації в національне законодавство.

Сформульовані в дисертаційному дослідженні положення, зроблені узагальнення, висновки та пропозиції мають загальнотеоретичне та прикладне значення для науки адміністративного права, правотворчої діяльності та юридичної практики у сфері адміністративно-правового регулювання забезпечення біологічної та екологічної безпеки.

Так, обґрунтованою є пропозиція К.В. Тимчишин розробити та прийняти Екологічний кодекс України, який стане рамковим нормативним документом, спрямованим на вдосконалення національного механізму забезпечення екологічної та біологічної безпеки.

Крім того, раціональною є пропозиція здобувача прийняти новий комплексний закон про екологічну та біологічну безпеку, інтегрований з IHR (International Health Regulations) і One Health, яким буде врегульовано всі ключові питання екологічної та біологічної безпеки, регламентовано застосування засобів екологічного та біологічного захисту, встановлено права та обов'язки учасників відповідних правовідносин.

Також заслуговує на увагу позиція здобувача щодо необхідності прийняття Закону України «Про штучний інтелект» та підзаконного «Порядку використання алгоритмічних систем у державному екологічному та біологічному нагляді», який визначить класи систем (аналітика, рекомендації, підтримка рішення), стандарти валідації, правила доказовості даних і межі автоматизації, а також «реєстр алгоритмічних систем» держави з описом моделі, цілей, наборів даних і відповідальних осіб.

Наведене підтверджує як теоретичне, так і практичне значення проведеного здобувачем дослідження актуальної для сьогодення тематики.

Проте, як і будь-яке ґрунтовне наукове дослідження, робота К.В. Тимчишин не позбавлена певних недоліків.

По-перше, в підрозділі 1.1 «Історіографія, методологія дослідження та історія становлення адміністративно-правових засад забезпечення біологічної та екологічної безпеки в Україні та країнах ЄС» залишено поза увагою аналіз наукових робіт та публікацій зарубіжних авторів, присвячених обраній автором тематиці. Науковці європейських держав приділяють значну увагу різним аспектам правового регулювання забезпечення екологічної та біологічної безпеки, тому стислий виклад їхніх досягнень доповнив би роботу.

По-друге, у підрозділі 2.2 «Особливості адміністративно-правового регулювання забезпечення біологічної та екологічної безпеки в окремих країнах ЄС» на сторінках дисертації здобувач зосереджує увагу на дослідженні відповідного досвіду Федеративної Республіки Німеччина, Французької Республіки, Республіки Польща, а також Балтійських держав (Естонської Республіки, Латвійської Республіки, Литовської Республіки). Таким чином, залишено поза увагою досвід інших країн – членів ЄС. Такий вибірковий підхід вимагає додаткових пояснень здобувача.

По-третє, в дисертаційному дослідженні відсутні результати соціологічних досліджень, проведених здобувачем або іншою особою. Роботу доповнили б результати репрезентативних соціологічних досліджень,

які б продемонстрували ставлення громадян до проблематики адміністративно-правового регулювання забезпечення біологічної та екологічної безпеки, необхідності реформування існуючих механізмів захисту життя і здоров'я громадян, навколишнього природного середовища, запозичення позитивного зарубіжного досвіду країн – членів ЄС тощо.

По-четверте, дискусійною є пропозиція К.В. Тимчишин щодо правової регламентації та практичної реалізації ідеї створення національної електронної системи оповіщення громадян та органів публічної адміністрації про виникнення загроз екологічній та біологічній безпеці у формі спеціального мобільного застосунку.

Така пропозиція потребує додаткових пояснень, адже існуючі системи оповіщення громадян, включаючи мобільні застосунки, включають і оповіщення про різні види загроз. Так, мобільний застосунок «Повітряна тривога» включає сповіщення про різні типи загроз, зокрема небезпеки, пов'язані з хімічними та радіаційними інцидентами, а також інші техногенні та бойові загрози.

По-п'яте, додаткових пояснень потребує пропозиція К.В. Тимчишин щодо адміністративно-правової регламентації створення єдиного веб-порталу «Екологічна та біологічна безпека», який буде містити всю інформацію про стан екологічної та біологічної безпеки (рівень забруднення води, повітря, земель за регіонами, інформацію про техногенні аварії, епідемії, епізоотії та введені у зв'язку з ними обмеження), інформацію про систему суб'єктів забезпечення екологічної та біологічної безпеки та засоби комунікації з ними, аналітику, нормативні документи, ресурси для досліджень чи практичної роботи тощо.

Не заперечуючи можливість та доцільність створення такого веб-порталу, доцільно було б уточнити позицію здобувача щодо потреби адміністративно-правової регламентації проведення відповідних робіт зі створення вказаного веб-порталу та його адміністрування.

Проте, висловлені зауваження мають дискусійний характер і значною мірою не впливають на загальну позитивну оцінку роботи К.В. Тимчишин.

Вищезазначене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення біологічної та екологічної безпеки: досвід України та країн ЄС» на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» є завершеною науковою працею, яка відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», а її автор – Тимчишин Катерина Василівна – заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Офіційний опонент –

**доктор юридичних наук, професор,
заслужений працівник освіти України,
проректор із науково-педагогічної роботи,
економічних, юридичних та соціальних питань
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова**

О.Ю. Дубинський